

זמירות חדשות בפי דיין: הוא רוצה להיות ראש מפא"י

כששלושה אישים, בעלי תכונות שונות וסיכויים שונים, מנהלים איש איש מדיניות פרטית משלו, מוכרחים להתגלות בקיעים. הם מסתמנים עתה בבירור.

מה הם רוצים?

אן הולכת המפלגה? מהי האיסטראטגיה היסודית שלה לקראת השנים הקרובות? איך תמצא את מקומה במערכים המדיניים המשתנים?

כל אחד משלושת ראשי רפ"י נותן על כך תשובה שונה — לא בנאומיו, אלא במעשיו. **דויד בן-גוריון** אינו חולם על חזרה לשלטון. הוא רוצה למרר את חייו של לוי אשכול. הוא רוצה גם להגשים את התיאוריות שלו, שהפכו אצלו מזמן לשגינות ששוב אינם ראויים. בעיקר: שינוי שיטת הבחירות.

לכן המציא בן-גוריון את רעיון הרשימה העל-מפלגתית, אליה יוזמן להצטרף כל מי שדוגל בשינוי השיטה (לא חשוב באיזה כיוון). בתוספת נקודות כלליות וחסרות-משמעות. **ברוך כי לרשימה זו יכולים להצטרף, במציאות הקיימת, רק אנשי הימין (הליברלים ופורשי חרות) עסקנים שנשרו ממפלגות הימין (אברהם ויינשל, וכו') וכן הנושרים ממפא"י ימינה (ר"ר וידרא, וכו').**

שמעון פרס יכול לנצל רעיון כזה כהסתאה, אך אינו יכול להתייחס אליו ברצינות. כי פרס, העובד קשה מאוד כדי להקים מפלגה שבה תהיה לו שליטה מוחלטת, אינו יכול לרצות ברצינות ברשימה שבה יספק הוא את הקולות, ואילו הכסאות בכנסת יחולקו לכל מיני עסקנים משומשים, שאינם כפופים לשום מרות. מבחינה פוליטית, אין הרעיון רציני.

מה רוצה פרס? פרס רוצה לחזור לשלטון. אבל אין הוא יכול לחזור לבד. אין לו סיכוי להיבחר לראש-ממשלה, או אף לשר חשוב, בזכותו האישית. הוא יכול להשיג את שלו רק בתור נציגו של כוח פוליטי בעל-משקל.

לכן חותר פרס לגיבוש רפ"י כמפלגה, והוא מקדיש לכך עמל עצום. הוא גם רומז על נכונותו להקים מערך חדש עם הליברלים, אחרי פירוק גח"ל. אנשי הגוש החופשי של חרות, שזהו עוגן-הצלה בשבילם, יצטרפו בהתלהבות.

כמועמד מס' 1 של מערך כזה, העשוי להשיג בכנסת הבאה קרוב לשלושים מנדטים (בעיקר בזכות עליית רפ"י עצמה, וזכות ירידתה הצפויה של חרות) יהיה פרס בעל כוח-מיקוח רב מאד, והוא יוכל

ה קרה למשה דיין? — שאלו השבוע כמה חברי-כנסת, שהקשיבו להצעתו לסדר-היום (על פעולות ישראל במזרח אפריקה). "המיתון השפיע גם עלי. הוא נהיה כתון" חייך ברוך אוניה, איש-המנגנון החרף של מפא"י.

ואכן — זמירות חדשות יצאו מפיו של דיין. תוך התקפה אישית חריפה על אבא אבן, העמים דיין שכחים על ראשו של לוי אשכול דווקא.

אמר דיין: "...הנימוק הראשון הוא, ששר-החוזן אינו בקיא — אם לא לומר יותר מזה — בנושא זה בכלל. וזאת, כמובן, בהבדל שראש-הממשלה בקיא בעניין ובנושא. ומבחינה זאת הרבה יותר מוסמך לומר דברים לגופו של עניין."

הוא לא הסתפק בכך. כדי שהדבר יהיה ברור לגמרי, קרא דיין קריאת-ביניים לנאום-התשובה של לוי אשכול. בשעה שאשכול אמר שגם בעבר, כשדיין עצמו היה ממונה (כשר החקלאות) על הפעולות החקלאיות במזרח אפריקה, נמצאו להן הכספים הדרושים, קרא דיין: "לי היה שראוצר שיכולתי לסמוך עליו!"

על כך הגיב לוי אשכול מייד בנחת: "אני מבין שאתה מתכוון אלי". חילופים אלה של מחמאות ודברי ביקורת "קונסטרוקטיבית" ומתונה לא היו יוצאי-דופן. מי שהקשיב בדריכות לנימות העדינות של הדברים המושמעים בכנסת, יכול היה לשער לב זה מכבר כי משה דיין נעשה יותר ויותר מתון בביקורתו על מפא"י.

מזה כמה חודשים, בחופיו על דוכן הכנסת, הוא מדבר בנחת, בפזוזה של איש מתון והגיוני, שאין לו ריב עם השלטון ובעליו, אלא רק ביקורת עניינית עדינה.

בכך שונה דיין לגמרי משמעון פרס, המדבר בלהט תוקפני והמותח ביקורת אישית קטלנית על אשכול. למשל: בעוד שפרס התריע בחריפות נגד עצם הסכמת אשכול לקיים את שיחות ועדת-שבת-ההגשק הישראלית-סורית בעניין האדמות המפורזות, הכריז דיין על במת הכנסת כי ההסכמה הזאת היתה נכונה בהחלט. באותה הזדמנות גם ציין דיין כי אין חילוקי-דעות עקרוניים בינו ובין מפא"י בענייני חוץ ובסחון.

פרשנים רציניים לא ראו בביטויים אלה פזוזה מיקרית וחולפת. הם האמינו כי דיין פועל, הפעם, בכונה מחושבת, ומתוך מגמה ברורה.

הם קשרו תופעות אלה עם הידיעות על הידברות חדשה בין דיין ואבא חושי — האיש שתמך בבן-גוריון ערב הפילוג במפא"י, ושרק ברגע האחרון החליט להישאר במפא"י ולא להצטרף לרפ"י.

פגישה זו, שרמזה על מה שמתרחש מאחורי הקלעים של מפא"י, עוררה גלים של דאגה וניחושים בצמרת רפ"י.

מודרנית, אוטומטית, ומפוצלת

שורש הדאגה נעוץ, כמובן, בחוסר-הצלחתה של רפ"י לגבש לעצמה דמות ציבורית ברורה וייחודית. סיעת רפ"י בכנסת, על עשרת חבריה, הרסה כל אשלייה כאילו יש

הברירה מדרב"י

לרפ"י דרך אלטרנטיבית לזו של השלטון. מבחינה פרלמנטרית, אין זו סיעה טובה. אין היא מהווה אופוזיציה שר ממשי.

בפרשנות הגדולה — כגון פרשת בוג, פרשת איסר הראל — שותקת רפ"י לגמרי. הוא הדין לגבי אחת הבעיות המרכזיות של המדינה: יחסי הדת והמדינה.

בעניינים כלכליים, נוהגת רפ"י — כמו גח"ל — לומר דבר והיפוכו, כשמליצות חסרות-משמעות מחפות על הסתירות הפנימיות. בעוד יוסף אלמוגי מנסה לייצג קו שמשמאל למפא"י, מייצג משה דיין קו ימני מובהק — ימני יותר אף מגח"ל. דיין תובע בפירוש להוריד את רמת-המחיה של העובדים, לאסור שביתות — בעוד שיוסף אלמוגי השיג עמדה מפורשת של רפ"י למען תוספת-היוקר.

רפ"י אוהבת להציג את עצמה כמפלגה מודרנית, הדוגלת במדע ובאוטומציה, כדי להשתית את המשק על בסיס ריחוי בלי-חוכמות — אך היא מטיפה בכנסת לתוכניות בזבזניות ביותר של פיזור האוכלוסיה, "פיתוח הנגב" ושרידים דומים של תקופת-בן-גוריון. שהפכו אצלה לפרות קדושות. אחרי נאום כלכלי בנוסח הארץ בא נאום שני, של אותה ח"כ, ברוח "יחי הנגב — לעזאזל הריחחות!"

אפילו בענייני חוץ ובסחון, שם מייצגת רפ"י קו בטחוניסטי ואנטי-ערבי מובהק. היא מגמגמת. כמו גח"ל, היא מותחת ביקורת על הממשלה — אך זוהי מגמגמת ובלתי-עקבית, מכיוון שהיא חוששת מלהיראות שוחרת-מלחמה.

הדיבורים על הקשר בין הבוחר והנבחר, ועל יצירת אחידה של יושר ומוסר בענייני ציבור, הופרכו על-ידה בפרשת יוהר סמילנסקי.

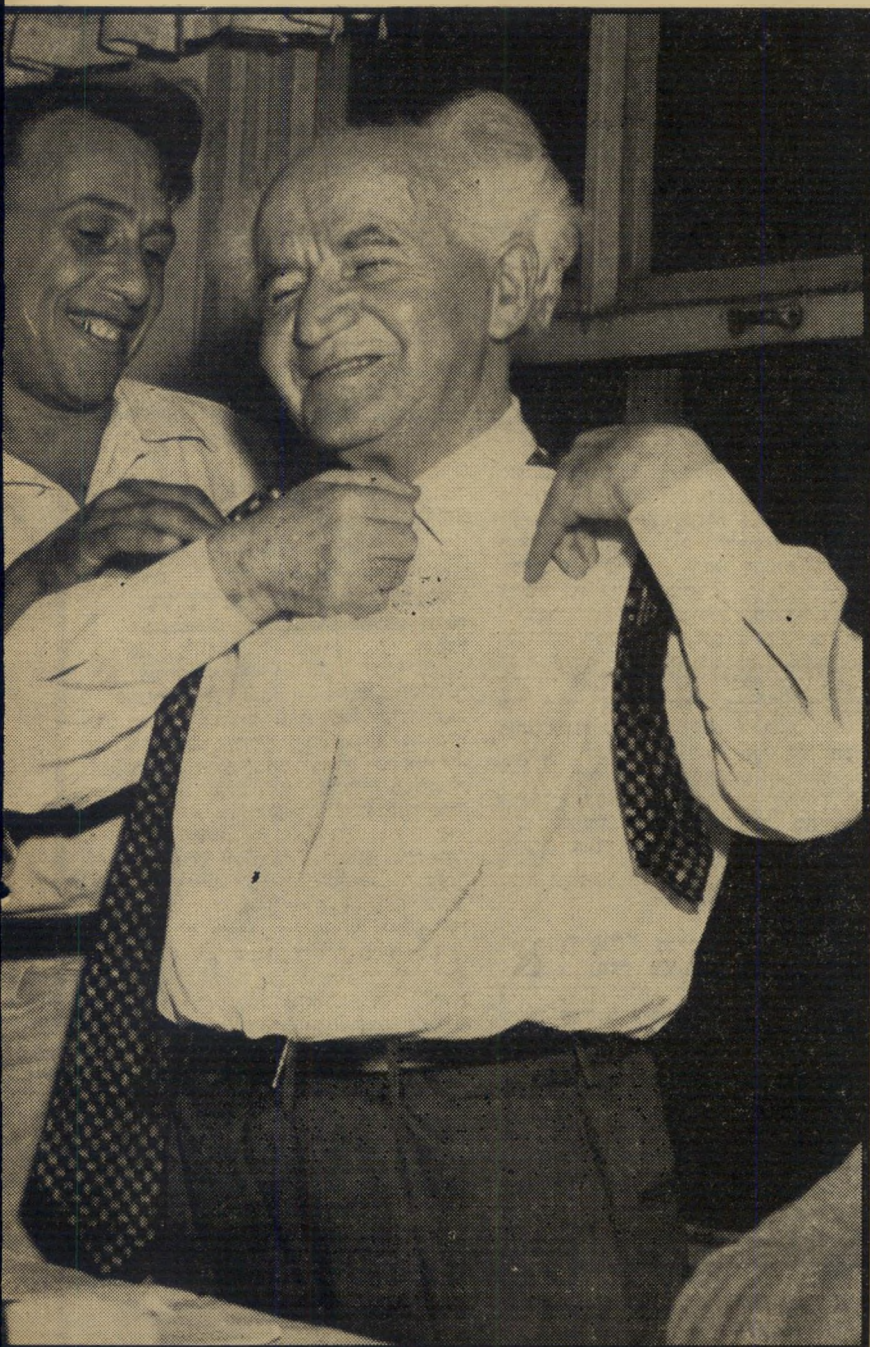
כסופו של דבר, אין לרפ"י מה לומר, שאינו נאמר על-ידי אחרים ביתר עקביות וביתר כנות. מה נשאר?

אחד מיריבי רפ"י טען כי השם מורכב מראשי-התיבות של "רשימה פרסונאלית יומרנית". ואכן — רפ"י אינה מפלגה, אלא פדרציה של כמה אישים.

היא מנהלת מדיניות פרסונאלית — לא של גוף אחד, אלא של שלושת האישים המרכזיים (בן-גוריון, דיין ופרס), שלכל אחד מהם מדיניות אישית משלו.

גם זה משתקף בהירות בכנסת. רוב ההצעות-לסדר-היום של רפ"י נוגעות לראשי רפ"י עצמם, ויש להן רקע אישי. בשעתו הגישה הצעה על עניין אישי ובלתי-רציני כמו דברי אבא אבן על דויד בן-גוריון בעתון צרפתי. השבוע העלה משה דיין הצעה-לסדר-היום שכל מטרתה היתה להפריך דברים שאמר אבא אבן בתגובה על דברי דיין בתיכונת קודם.

כל הופעותיו של בן-גוריון בכנסת מוקדשות לחיכוחים פרטיים לגמרי בינו ובין אשכול, על עניינים של מה בכך, המעלים חיוך סלחני על שפתי מאזיניו.

ביג"י: רק למרר את חייו של אשכול